

วิศวกรหญิงญี่ปุ่น เป็นที่ต้องการมากขึ้น

บริษัทญี่ปุ่นโดยเฉพาะ โรงงานที่มีการผลิต เริ่มมีความเคลื่อนไหวมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ในการมุ่งรับนักศึกษาหญิงที่จบสาขาวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทั้งในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ในขณะที่เดียวกันภาครัฐเองก็มีนโยบายส่งเสริมการรับสมัครให้เข้าทำงานมากขึ้น จึงทำให้นักศึกษาหญิงสายวิทยาศาสตร์มีหนทางในการทำงานเพิ่มมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน จำนวนผู้เรียน และจบการศึกษายังมีน้อยอยู่ บริษัทจึงต้องใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้รับเข้าทำงานให้ได้ บริษัทมิตซูบิชิ อุตสาหกรรมหนัก เมื่อได้เริ่มทดลองเมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้เริ่มการสัมมนาการเข้าทำงานเน้นเฉพาะนักศึกษาหญิงที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์วิศวกรรมศาสตร์ ทั้งในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท (โดยทั่วไปในญี่ปุ่นจะมีกิจกรรมการงาน ตั้งแต่ภาคที่ 2 เพื่อให้เข้าทำงานได้ในวันที่ 1 เมษายนอย่างพร้อมเพียงกัน โดยจะจัดทั้งที่มหาวิทยาลัยหรือที่บริษัท) มีนักศึกษาหญิงจากทั่วประเทศจำนวน 49 คนเข้าร่วมงานที่จะให้ทำ เช่น การออกแบบ ผลิต รับประกันคุณภาพ จรวด แก๊สเทอร์ไบน์ เครื่องปรับอากาศต่างๆ ทุกคนให้ความสนใจ งานที่จะต้องทำเป็นอย่างมาก จากนั้นก็ จะมีการแบ่งกลุ่ม แล้วให้สอบถามกับ พนักงานสตรีที่เข้ามาแนะนำ

รศ.รังสรรค์ เลิศในสัตย์
สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
orbusiness@hotmail.com

“ ผู้หญิงที่ทำงานในงานด้านเทคนิค ในญี่ปุ่น มีเพียง 10% เท่านั้น บางที่ อาจจะมีต่ำกว่า 10% อีกด้วย ”

การจัดให้มีการสัมมนาเข้าทำงานนี้ น่าจะมีวัตถุประสงค์ของบริษัทที่ต้องการ รับนักศึกษาหญิงด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์เข้าทำงานนั่นเอง ที่ผ่านมา อาจจะมีการแนะนำจากมหาวิทยาลัยที่มีความสัมพันธ์ด้านการวิจัยร่วมกัน แต่เราก็ได้มาไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้นจึงต้องไปเคาะประตูมหาวิทยาลัยที่ไม่ค่อยจะมีความสัมพันธ์กันมากนัก ซึ่งบริษัทขนาดใหญ่ที่ทำเช่นนี้ ไม่เพียงแต่ มิตรชิบิเท่านั้น ยังมี ฮิตาชิหรือนิสสัน ซึ่งเป็น บริษัทผู้ผลิตขนาดใหญ่ด้วยที่ผ่านมา สตรีที่ทำงานในงานทางด้านเทคนิคในญี่ปุ่นมีเพียง 10% เท่านั้น บางบริษัทอาจจะมีต่ำกว่า 10% อีกด้วย อีกทั้งอัตราส่วนนักศึกษาหญิงที่เรียนทางด้านสายวิทย์นี้ อาจจะมีเพียง 10% เท่านั้น ต่างกับประเทศไทยที่มี 30-40%

ทำไมบริษัทจึงอยากได้นักศึกษาหญิงที่เรียนด้านสายวิทย์เข้าทำงาน บริษัทจัดหางานชื่อดังแห่งหนึ่งได้ให้ความเห็นว่า เพราะบริษัทเห็นว่า นักศึกษาหญิงที่เรียนทางด้านสายวิทย์มีความเสี่ยงที่จะลาออกจากงานตัวเอง จากการสำรวจอยากจะทำงานจนเกษียณหรือไม่ นักศึกษาสายศิลป์นั้นมีเพียง 16% ในขณะที่ นักศึกษาสายวิทย์มีอัตราที่ 21% เพราะว่าจะอยากจะใช้ความรู้ที่เรียนมาให้มากที่สุดนั่นเอง ปกติแล้วพนักงานสตรีในญี่ปุ่น เมื่อแต่งงานมีลูกแล้ว ก็จะลาไปเลี้ยงลูก แต่นักศึกษาสายวิทย์ อาจจะไม่ได้อคิดเช่นนั้น ยังยินดีกลับมาทำงานต่อไป

ถึงแม้ว่าภาครัฐจะส่งเสริมให้นักศึกษาหญิงสายวิทย์ได้ทำงานมากขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านแรงงานที่ขาดแคลน แต่ภาคเอกชนมีมุมมองที่

แตกต่างกันออกไป ซึ่งนักศึกษาหญิงเหล่านี้กลับมีคุณค่าบางอย่างที่เป็นประโยชน์อย่างมาก นั่นคือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือการตลาดนั้น จะขาดมุมมองของสตรีไม่ได้ บริษัทผลิตรถยนต์ระดับโลกของเยอรมัน พอร์ช (หรือพอร์เช่) ได้ให้ความสำคัญเห็นว่า สภาพสตรีส่วนใหญ่ (ญี่ปุ่น) เป็นผู้ที่จับจ่ายซื้อสินค้าเข้าในบ้านอย่างมาก นอกจากนี้ สัดส่วนของสตรีที่ใช้สินค้าหรือบริการก็มีมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นมุมมองของสตรีจึงมีความสำคัญมาก ตัวอย่างเช่น ชิ้นส่วนสำคัญของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ของพอร์ชนั้นก็คือ เบรกธรรมดาแล้วเมื่อเทียบกับบุรุษ สตรี จะมีความแรงในการเหยียบหรือบิดเบรคนั้น น้อยกว่า ซึ่งนั่นได้มาจากความเห็นของวิศวกรสตรีที่มีประสบการณ์ด้วยตัวเอง จึงได้พัฒนาเบรกให้ควบคุมได้ง่ายสำหรับสตรี

ร้านอาหารสกายลาด เป็น FAMILY Restaurant ชื่อดังในญี่ปุ่น ก็ได้เน้นการจ้างสตรีสายวิทย์ถึง 30% เพื่อพัฒนาเมนูอาหารที่เป็นเลิศ จากประสบการณ์การทำโครงการต่าง ๆ ในสมัยเรียนอีกด้วย เพราะว่าว่านักศึกษาสายวิทย์มีความมุ่งมั่นในการ

ค้นคว้ามาก จึงอยากจะรับให้เพิ่มมากขึ้น ในอนาคตด้วย

ในอีกด้านหนึ่ง การเข้าร่วมรับสมัครนักศึกษาสายวิทย์มีมาก ทั้งบริษัทที่เป็นผู้ผลิตหรือธุรกิจอื่น ๆ จึงต้องมีการแข่งขันกันอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกัน จำนวนนักศึกษาสายวิทย์ในมหาวิทยาลัยมีจำนวนจำกัด (น้อย) (ยกเว้นคณะเภสัชศาสตร์) โดยเฉพาะสายไฟฟ้า ยิ่งมีอัตราส่วนเพียง 11% ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศที่เข้าร่วม oecd ญี่ปุ่นอยู่ในระดับที่ 35 เป็นอันดับสุดท้าย (ในขณะที่เกาหลีใต้อยู่อันดับที่ 7 ประมาณ 24%) ดังนั้น บริษัททั้งหลายจึงต้องงดกลยุทธ์ต่าง ๆ เข้ามาเชิญชวนให้เกิดความสนใจ เช่น ไม่เพียงแต่สัมภาษณ์อธิบายเท่านั้น ยังเน้นให้เข้ามาทัศนศึกษา ศูนย์วิจัยต่าง ๆ อีกด้วย

นอกจากเป้าหมายระยะสั้นแล้ว ฮิตาชิ ได้เริ่มมองไปสู่ออนาคต นั่นคือการส่งเสริมให้นักเรียนระดับมัธยมต้นมัธยมปลาย ให้เข้าเรียนสายวิทย์ในมหาวิทยาลัยมากขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนนักศึกษาสายวิทย์ ไม่มากก็น้อย ทำการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังต่อนักเรียนหญิงเหล่านั้น เช่น จัดรถบัสพานักเรียนหญิงมัธยมปลายกว่า 20 คน ที่มีความสนใจในสายวิทย์ ไปเยี่ยมชมศูนย์วิจัยของบริษัท รวมทั้งไปเยี่ยมชมมหาวิทยาลัยโตโฮกุ ที่เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่รับนักศึกษาหญิงสายวิทย์ ซึ่งมีประวัติศาสตร์มา 100 ปี รวมทั้งให้พนักงานหญิงสายวิทย์มาร่วมอธิบายให้คำตอบเพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างสตรีซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังได้จัด Event สำหรับนักเรียนหญิง รวมทั้งผู้ประกอบการที่มีความสนใจเข้าเรียนในสายวิทย์ที่มหาวิทยาลัยโตเกียว เพื่อให้ผู้ประกอบการได้ยอมรับในอนาคตของบุตรสาว

ตนเองว่า พนักงานสตรีนั้น มีผลงานที่ดี ทั้งในการทำงานรวมทั้งด้านเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยบางแห่งให้ความเห็นว่า นักศึกษาสายวิทย์นั้น ส่วนใหญ่มักจะเลือกที่ทำงานที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่ตนเรียนมา แตกต่างกันอย่างมากกับนักศึกษาสายศิลป์ที่มักจะเลือกงานที่ไม่ค่อยจะสอดคล้องกับสาขาตนที่เรียนมา ในอีกด้านหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะเรียนมาในสายวิทย์เหมือนกัน แต่ว่าแต่ละสาขาก็ยังต่างกันเล็กน้อย อาทิ สาขาไฟฟ้า มีผู้จบทางด้านนี้มาก่อนข้างน้อย จึงสามารถเลือกงานหรือสถานที่ทำงานได้ ตามที่ตัวเองต้องการ ในขณะที่ผู้ที่จบวิทยาศาสตร์หรือเคมี จะต้องไปทำงานในบริษัทอาหารหรือเคมี เพื่อให้สอดคล้องกับสาขาที่เรียน จึงไม่ค่อยมีโอกาสได้เลือกบริษัทที่ตนเองอยากเข้าทำงานมากนัก

ตัวอย่างการทำกิจกรรม PR ของฮิตาชิ นั้น สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ เช่น การมีโปรแกรมสนับสนุนการเลือกเส้นทางสายวิทย์ของนักเรียนมัธยมต้นและมัธยมปลาย” ในขณะที่ภาครัฐอยากจะ

เพิ่มจำนวนนักวิจัยสตรีด้านสายวิทย์ บริษัทเองก็อยากส่งเสริมกลุ่มพนักงานสตรีสายวิทย์ให้มากขึ้น ดังนั้น การดำเนินการของฮิตาชิ ไม่เพียงแต่เพื่อประโยชน์ของบริษัทแห่งหนึ่งเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมญี่ปุ่นอีกด้วย

เรื่องการทดลองส่งเสริมการสร้างและรับพนักงานหญิงสายวิทย์เข้าทำงานของบริษัทต่าง ๆ นั้น ถึงแม้ว่าจะได้เริ่มขึ้นแล้ว แต่ก็ยังเพียงขั้นทดลองเท่านั้น การที่จะให้เป็นจริงได้นั้น คงต้องใช้เวลาอีกมาก จึงคาดหวังว่าบริษัทจะให้ความสนใจทำต่อไปอย่างต่อเนื่อง ไม่ให้จบสิ้นลงในเวลาอันสั้น เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ท้าทายในญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก เพราะการยอมรับสตรีญี่ปุ่นให้มีบทบาทในสังคม โดยเฉพาะทางด้านสายวิทย์ เพราะสังคมยังคงจะไม่ยอมรับการมีบทบาทของสตรีญี่ปุ่นมากนัก ดังที่กล่าวมาแล้ว เมื่อจบการศึกษาแล้ว เข้าทำงานไม่นานก็ต้องแต่งงานแล้วเลี้ยงดูบุตรซึ่งเป็นแนวคิดวัฒนธรรมญี่ปุ่นมาช้านาน แม้แต่ผู้ประกอบการก็คิดเช่นนั้น

